

۲۰۱۳/۸/۱۵

کانديد اکادميسين سيستاني

برداشت نادرست از پاسخ داوودخان به بريژنف در کتاب «سقوط افغانستان» نوشته عبدالصمدغوث

دوشنبه شب هفته جاری، تلویزیون پیام افغان از امریکا مصاحبه یک ژورنالیست ایرانی از بخش فارسی bbc را با چند تن از صاحب نظران افغان پخش و نشر نمود که موضوع اصلی را پاسخ رئیس جمهور افغانستان شهید داودخان در آخرین سفر رسمی اش به مسکو در ۱۹۷۷ به رهبر اتحادشوروی سابق لیونید بريژنف تشکیل میداد.

گزارشگر بی بی سی از یکی از صاحب نظران افغان بنام سید سرور می پرسد که: آیا برای رئیس جمهور داودخان لازم بود تا پاسخ میزبان خود را با عصبانیت و زشتی جواب بدهد و بعد بدون رعایت قواعد دیپلماتیک از جایش بلند شده و بسوی در خروجی روان گردد؟ گزارشها میگویند که معین وزارت خارجه خود را به رئیس جمهور داود خان رساند و به او گوشزد کرد که قواعد دیپلماتیک ایجاب میکند تا با رئیس و اعضای هیأت شوروی دست داده خداحافظی نماید، در واقع اگر معین وزارت خارجه نمیبود ممکن بود رئیس جمهور افغانستان بدون خدا حافظی از صالون مذاکرات خارج شود، در این مورد نظر شما چیست؟

یکی دیگر از افغانان در این مصاحبه آقای انجنیر سکندری (از هواداران طاهر بدخشی) بر صحبت آقای شهسوار سنگروال انگشت گذاشت که: چرا رئیس جمهور داودخان جواب بريژنف را به تندی و عصبانیت داد؟ آیا داودخان درک نمیکرد که افغانستان نسبت به شوروی یک کشور فقیر و ناتوان است؟ پس چرا به تندی جواب بريژنف را داد؟ آقای سکندری میخواست بگوید که، آیا همین موضعگیری داودخان در برابر بريژنف عامل کودتای ثور ۱۳۵۷ و مرگ او و خرابی افغانستان نشد؟

در اینجا باید ملتفت بود که پیام مسموم کننده این پرسشهای تحقیرآمیز متوجه شخصیت سیاسی شهید داودخان بود که میخواستند او را بحیث یک رهبر عصبی مزاج و فاقد درک سیاسی و نشناختن جایگاه خود و کشور خود در مقایسه با ابرقدرت شوروی نشان بدهند.

اصلاً این ذهنیت برای گزارشگر بی بی سی از کجا پدید آمده بود تا او یک رهبر شایسته افغان را که از خرد سیاسی و تجربه کافی دولتمداری برخوردار بود، با یک سلسله سؤالیهای دو پهلو، کوچک جلوه دهد؟

حقیقت اینست که این ذهنیت از کتاب "سقوط افغانستان" نوشته عبدالصمد غوث معین سیاسی وزارت امور خارجه افغانستان آب میخورد. وی در آن کتاب گزارش آخرین مذاکرات و سخنان داودخان را در پاسخ به رهبر اتحادشوروی بشکل تحریف شده ضبط و ثبت نموده است که باعث این نوع برداشتها و ذهنیت های شده است. در عین حال روایتی دیگری هم در دست است که داودخان منحیث یک سیاستمدار مجرب همه نزاکتهای دیپلماتیک را رعایت کرده است. هردو گزارش را از نظر میگذرانیم و بعد به تبصره خود ادامه میدهم.

گزارش عبدالصمدغوث:

عبدالصمدغوث در کتاب "سقوط افغانستان" رویداد آخرین مذاکرات داودخان را با بريژنف رهبر اتحاد شوروی چنین گزارش داده است: "... برژنف گفت که بیطرفی و عدم تعهد افغانستان برای اتحاد شوروی مهم و برای پیشرفت صلح در آسیا اساسی است و اظهار امید کرد که چنین عدم تعهد قربانی توطئه ها و دسائیس امپریالیزم نشود. درین

د پانو شمیره: له ۱ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دليکنې دليکنيزې ښې پاڼوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ

لحظه برژنف بطرف داود خان نگاه کرد و چیزی گفت که ظاهراً **گوریلو** ترجمان را بسیار نارام ساخت، اما پس از مکث مختصر با درنگ و تأمل کلمات برژنف را ترجمه کرد و آنچه ما شنیدیم خشن و غیر منتظره بود. برژنف شکایت کرد که شمار از کارشناسان عضو ناتو که در افغانستان کار می کنند و همچنان در پروژه های سازمان ملل و دیگر پروژه های کمی چند جانبه در افغانستان، بقدر تأملی افزایش یافته است. در گذشته حکومت های افغانستان دست کم اجازه نمی دادند که کارشناسان کشورهای عضو ناتو در قسمت های شمال کشور مستقر شوند، اما این روش دنبال نشده است. اتحاد شوروی این انکشاف را خطرناک و وخیم میدانند و از حکومت افغانستان میخواهد که کارشناسان را که جزء جاسوسان گماشته شده برای پیشبرد مقاصد امپریالیزم هستند، بیرون کند.

سکوت سردی برفضا مستولی شد. بعضی از روسها بطور آشکار شرمنده به نظر میرسیدند و افغانها بسیار ناخوشنود. به داود خان نگاه کردم، صورتشان گرفته و تاریک شده بود. برژنف صحبتش را قطع کرد. انگار منتظر جواب از طرف رئیس جمهور افغانستان بود. داود خان با صدای سرد و خشک بجواب برژنف پرداخت و ظاهراً پاسخ او برای روسها چنین غیر منتظره بود که کلمات برژنف برای ما.

داود خان به برژنف جواب داد، که آنچه حالا بوسیله رهبر اتحاد شوروی گفته شد هرگز مورد قبول افغانها قرار نخواهد گرفت. از نظر افغانها این اظهارات دخالت صریح در امور داخلی افغانستان است. داود خان افزود که به علایق خود به اتحاد شوروی ارجح می گذارد، اما این علایق باید بصورت روابط میان دو جانب که با هم مساوی اند **باقی بماند**. ومن (صمدغوٹ) دقیقاً کلمات داود خان را بیاد دارم که خطاب به برژنف گفت: "ما هرگز به شما اجازه نخواهیم داد که بما دیکته کنید که چگونه مملکت خود را اداره کنیم و چه کسی را در افغانستان استخدام نمایم. اینکه چگونه و در کجا کارشناسان خارجی را استخدام کنیم انحصاراً و کاملاً حق دولت افغانستان خواهد بود. افغانستان اگر لازم باشد فقیر خواهد ماند، اما در عمل و تصمیم گیری خود آزادی خود را حفظ خواهد کرد."

داود خان پس از گفتن این جملات بطور ناگهانی از جا برخاست، افغانها همه از جا برخاستند. داود خان (به علامت خداحافظی) بطرف روسها سر تکان داد و بطرف دروازه خروجی اطاق بزرگ کنفرانس راهی شد. درین لحظه بود که برژنف مانند کسی که از یک حالت تکان بخود آید، بمشکل از چوکی خود برخاست و در حالیکه پادگورنی و کاسیگین همراهی اش می کردند و ترجمان روسی پشت سر او روان بود، بعجله بطرف داود خان قدم برمیداشت. آشکار بود که برژنف میخواهد آنچه را رخ داده ترمیم کند. وحید عبدالله آهسته به داود خان گفت که بخاطر نزاکت دیپلماتیک بهتر است با روسها بطور صحیح وداع کنیم و گرنه مسافرت مسکو کاملاً نا فرجام خواهد بود. (معلوم نیست که صمدغوٹ صدای آهسته وحید عبدالله را از دور چگونه شنید؟) او بازم التماس کرد. داود خان مکث کرد و باز گشت. عصبانیت از چهره اش ذایل شده بود. بطرف روسها پیش آمد و با برژنف که دستش را بطرف او دراز کرده بود دست داد. برژنف با تبسم گشاده گفت: **بمن گفتند که جلا لتما ب شما مایل اند یک صحبت خصوصی بامن داشته باشید. من در اختیار شما هستم، هر وقت که برای شما مساعد باشد با هم می بینیم. داود خان با صدای صاف و بلند که همه بشنوند جواب داد: " می خواهم به جلا لتما ب تان اطلاع دهم که دیگر احتیاجی به چنین صحبتی نیست."** (برگرفته از "رساله ۲۶ سرطان" نوشته انجنیر عطانی، منتشر شده در بخش آثار علمی- تحقیقی پورتال افغان جرمن آنلاین ۲۰۱۳)

گزارش آقای جمیلی:

در رابطه به همین گزارش آقای عبدالصمدغوٹ، یکی از منسوبان وزارت خارجه و عضو همان هیأت، آقای عبدالجلیل جمیلی می باشد که به ارتباط منکرات روز ۱۴ اپریل ۱۹۷۷م در کاخ کرملین، ضمن مقالاتی مفصل، اصل رویداد و نکات اصلی گفتار یا اختاریه بریژنف و پاسخ معقول و منطقی داودخان را نوشته و در سال ۲۰۰۵ در پورتال افغان جرمن آنلاین بازتاب داده است. او مینویسد:

د پانو شمیره: له ۲ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوای. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
پادونه: دلپکنی د لیکنیزې ښې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

«منشی عمومی حزب کمونیست اتحاد شوروی با آغاز بیانیه خویشتن روز دوم جلسات را افتتاح کرد، موصوف بعد از شرح یک قسمت بیانیه خود، که ۲۰ الی ۲۵ دقیقه دوام کرد، با توقف متن بیانیه سر بلند کرده و به شکل جدی تر و صدای بلندتر رو بطرف رئیس جمهور افغانستان کرده چنین به سخن آغاز کرد:

« آقای رئیس جمهور! »

شما بخوبی میدانید که کشور ما همیشه نزدیکترین دوست افغانستان بوده و در هر وقت و مرحله بی دست دوستی را بطرف افغانستان پیش کرده و از هیچ نوع کمکی دریغ نکرده است. حال هم ما به خوشی حاضریم که برای اجرای پلان جدید اقتصادی افغانستان کمک کنیم ولی طوری که اطلاع دارید دشمنان ما میخواهند که درین دوستی ما رخنه و آنرا خراب سازند، بدین لحاظ عمال خود ما را زیر عنوان پیسکور (Corps Peace) و رضا کار و غیره به افغانستان اعزام می دارند که آنها زیر عنوان کمک و همکاری، اساساً در تخریب روابط ذات البینی ما میکوشند. باید حکومت افغانستان تمام این اشخاص را از افغانستان خارج کند!»

ترجمان جانب شوروی آنقدر این مطلب را جویده ولی گوارا و واژگونه جلوه داد و ترجمه کرد که جانب شوروی که به لسان دری آشنائی نداشتند و جانب افغانی که اصل مطلب و کلمات "برژنف" را به روسی نفهمیده بودند، هیچ انتباهی خرابی از آن نگرفتند و این همان فرصتی بود که باید درک واقعیت گفتار "برژنف" و عواقب خواهش یا هدایت او، منحصراً وظیفه، هیأت افغانستان را حالی می ساختم و به این خاطر بدون وقفه و تأمل، به مرحوم سید وحیدالله معاون وزارت امور خارجه (وزیر امور خارجه) که یک نفر بعد از من بطرف چپ و قریب شخص رئیس جمهور افغانستان نشسته بودند، رو کرده و آهسته گفتم: معاون صاحب، ترجمه درست نیست! با ادای محض این کلمه از طرف من، شهید مرحوم محمد داوود خان روبمن کرده و قدری با عصبانیت گفتند: "چه گپ است؟" عرض کردم که همین مطلب اخیر را ترجمان درست ترجمه نکرده است.

درین وقت است که لیونید برژنف متوجه شد که هیأت افغانی به بحث دربین خود مصروف اند، هم ممکن نظر خاص خود را محرک آن میدانست؛ چون می دانست که من به لسان او بلدم، روبه من کرده و باصدای جدی پرسید که چه گپ است؟ فوراً رو به او کرده گفتم که جلالتمآب، شما همین لحظه این چنین اظهار داشتید (تکرار عین جملات روسی خودش) ولی ترجمان شما مطلب شما را نه آنچه شما اظهار داشتید، بلکه برنگ و مفهومی دیگری (عین متن دری ترجمان شانرا البته به لسان روسی) ترجمه کرده که به نظر شما هم درست نخواهد بود.

برژنف فوراً به عقب خود نگاه کرد و با صدای شدید و بلند به ترجمان هدایت داد که گفتارم را منحرف نکنید و آنچه گفته ام ترجمه کنید، که ترجمان مذکور درین مرتبه گفتار او را که فوقاً تقدیم گردید، مکماً توضیح داد. برژنف بعد از این هم بقیه گفتار خود را که جمعاً بیش از ۴۵ دقیقه بود به پایان رسانیده و نوبت به رئیس جمهور افغانستان رسیده بود تا بیانیه خود را ایراد نماید؛ و او شان نه متن داشتند و نه مدرکی، بلکه نوتهای مختصری گرفته بودند که با اشاره به هریک آن آغاز به سخن کردند:

مرحوم محمد داوود خان رئیس جمهور افغانستان بیانیه خود را با تشکر از استقبال گرم دوستانه مقامات شوروی و روابط همکارانه ایشان با افغانستان شروع کرده و هریک از جملات و پاراگراف های برژنف را قدم به قدم و بصورت سیستماتیک جواب دادند تا اینکه به همان تذکر جدی و یا اخطاریه دیپلماتی منقاد کننده برژنف رسیدند و در آن مورد جواباً چنین گفتند؛ مرحوم محمد داوود خان که درین لحظه جدی تر و صریحتر و با صدای نسبتاً بلندتر از آغاز بیانیه خود شروع به حرف زدن کردند، چنین گفتند:

د پانو شمیره: له ۳ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلپکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولئ

« جالتمآب برژنف! »

شما و همه خوب می دانند که افغانستان یک کشور رو به انکشاف بوده و برای رفع مشکلات اقتصادی خود به کمک تمام کشور های دوست خود در جهان ضرورت دارد، و ما همیشه از کمک های همه کشور های دوست منجمله اتحاد شوروی صمیمانه تشکر می کنیم، بنا براین همیشه خواهش مندیم تا کشور های دوست با کمک های اقتصادی و اعزام متخصصین خود به افغانستان با ما کمک کنند، ولی اگر این کمک ها و اعزام متخصصین به منزله مداخله در امور داخلی ما بحساب برود، ما از بازوی این ها گرفته و تمام شان را از افغانستان بیرون می اندازیم (درین لحظه حرکتی را با دست راست خود اجرا کردند مانند شخصی که شی دست داشته اش را فاصله ۵-۶ متر دورتر از خود مانند دیسکی پرتاب کند) ولو که از جرمنی، فرانسه، اتحادشوروی، امریکا، بلغاریا و غیره باشند. و بعد از ترجمه این گفتار خود، یک بار دیگر علاوه کردند که با اجازه شما یکبار دیگر سخنانم را تکرار می کنم و عین مطلب خود را با همان حرکت دست و نام بردن از همان کشور ها تکرار کردند و افزودند: البته افغانستان یک کشور غریب(فقیر) است، ولی یک کشور مستقل و آزاد است، و به هیچ کشوری اجازه نمی دهد که بنام کمک در امور داخلی اش مداخله کند. تعیین سرنوشت افغانستان تنها بدست ملت افغان بوده و تنها مردم افغانستان حق دارند که در ان باره تصمیم بگیرند.»

با پایان این جمله، فوراً کاسیگین صدر اعظم اتحاد شوروی که شخص دراک و سیاست مدار ورزیده بود و ادامه همچو بیانات را با وخامت آن بخوبی درک کرده بود، رو به رئیس جمهوری افغانستان کرده و سؤال خود را که بکلی خارج موضوع و پروگرام و به اصطلاح آب انداختن بر آتش افروخته بود مطرح کرد:

« آقای رئیس جمهور! »

چون شما یکی از سیاست مداران مجرب بوده و مخصوصاً در منطقه شرق و همجواری با ایران و پاکستان و هند و چین در امور دولتی و سیاسی سابقه و تجربه کافی دارید و چون دید و نقطه نظر شما منحیث سیاست مدار و رئیس جمهور افغانستان، برای ما ارزش زیاد دارد، ممکن است بفرمایید که شما اوضاع منطقه و احوالات کشورهای همجوار و روش سیاسی شانرا به چه نظری دیده و تحلیل میکنید که یقیناً شنیدن نظر شما درین باره ارجناک می باشد.»

درین لحظه مرحوم محمد داوود خان واقعاً با چنان متانت و سنگینی و چنان لهجه آرامی شروع به گفتن جواب و صحبت کردند که بکلی حیرت آور بود و اصلاً گمان هم نمی رفت که دریک چشم برهم زدن به این ترتیب چنین خویشتن داری بخرچ دهند، مانند این که همین لحظه قبل هیچ جریانی یا حادثه ای رخ نداده باشد. مرحوم محمد داوود خان با آغاز سخن و توضیح چگونگی اوضاع هریک از کشورهای همجوار بشمول اوضاع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ارتباط آن بامسائل بین المللی و سپس کشور خویش افغانستان و حتی خود کشور شوراها از دید افغان ها و همسایه ها، آنقدر توضیحات و معلومات مکفی و لازم، با اتکاء به اعداد و ارقام و احصائیه ها ارائه کردند که صدر اعظم اتحادشوروی در اخیر معلومات ارائه کردگی شان با ابراز تشکر و قدر دانی گفتند:

« و اقعاً تو ضیحات و معلومات شما آنقدر غنی و پرمحتوی و حتی مطالب بکری بود که از آن مستفید شدیم و با صراحت به شما می گویم که به مطالبی رسیدیم و آن معلوماتی را یافتیم که قبلاً نمی دانستیم و یا برنگ دیگری آنرا تعبیر می کردیم و توضیحات شما مارا به راه های بهتر و معلومات درست تری رهنمائی کرده است.»

آقای جمیلی درموردختم جلسه متذکر میشود که رئیس جمهور افغانستان «باختم سخن ویرخاستن ازپشت میزبزرگ مذاکرات درحالیکه بزیژنیف وپودگورنی وکاسیگین(رئیس شورای عالی، رئیس جمهور و صدراعظم وگرومیکو وزیر امور خارجه شوروی) پیش قدم تر از مجموع هیأت مذاکراتی شوروی، برلبه میز نزدیک درب خروجی برآمدند. جناب مرحوم محمد داود خان ازچوکی خودهم بطرف درب خروجی حرکت کرده و درانجامرحوم

د پانو شمیره: له ۴ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولي

سید وحید عبدالله و یک نفر از وزرا و نفرسوم من بودم که جناب رئیس جمهور با ملایمت و متانت کاملی که تبسمی هم بر لب داشتند با محض وداع و دست دادن با سه زعیم و وزیر خارجه شوروی- در حالیکه بادیگر اعضای هیأت شوروی بدون دادن دست با اشاره سر وداع کردند - بطرف درب خروجی رفتند. »

آقای جمیلی در اخیر خواننده مقاله را مخاطب ساخته می افزاید:

«مگر خواننده گرامی!

برای روشن ساختن و راست ساختن انحرافات که بعد از همین لحظه توسط اثر محترم عبدالصمد غوث به اذهان عامه و نیز نشرات بعدی مانده و باید حتماً شسته شود و اصلاح گردد همین قدر می افزایم که: مرحوم محمد داوود خان نه کدام حرکت بی حرمتانه از خود بروز دادند و نه از جای خود و حتی از کرسی خود حرکت کردند و نه سخن را به آن رسانیدند که به مرحوم سید وحیدالله معاون وزارت امور خارجه فرصت داده شود تا او در تشریفات دیپلماسی دست و پاچه گردد و نه هم هیأت شوروی وضعیتی کردند که باعث بروز مشکلات و نارسایی در مجلس شود؛ این مسایل یک انحراف محض ذهنیت ها و تاریک جلوه دادن تاریخ روشن زعمای افغانستان بوده است و بس. من به حکم وجدان و شهود محترم زنده حضور در آن جلسه ... ، به شما خواننده و شنونده این مطلب مهم و تاریخی بحضور خدا و ایمانم اطمینان می دهم که مرحوم محمد داوود خان آنقدر انسان متین و با تمکین و با تحمل ولی در باره مسایل وطن جدی و شکست ناپذیر بود که واژگون نشان دادن آنرا یا به غرض و ذهنیت شخصی و یا تخریبی و یا بی خبری و داشتن مطالب و مدارک انحرافی، شخصاً تعبیری دیگری کرده نمی توانم.

و یک موضوع رابصراحت عرض کنم که [من] نه با ایشان(داودخان) قرابت قومی و شخصی دارم و نه در تمام حیاتم با این حزب یا آن دستگاه، این جبهه یا آن گروه، گروهی و بستگی داشته ام و فقط من حیث یک فرد افغان، وطن و افغانیت، دین و خدای خالقم را در بدل هیچ چیزی در هیچ زمانی و به هیچ قیمتی تحریف نکرده ام. عقیده به وحدانیت و دیانت را با قدسیت خاک و افغانیت و خدمت مردم با افتخارم را اساس انسانیت و افغانیت می شمارم و تمنی می کنم نوشته ام را شخصی، جانبداری و دور از صداقت تعبیر نکنند...»(رک: آرشیف مقالات جمیلی در افغان جرمن آنلاین، مقاله شماره ۱۲)

مکتبی بر ماهیت این دو گزارش :

با توجه به متن این دو گزارش به نظر میرسد که میان این دو روایت تفاوت های شکلی و ماهوی وجود دارد. در گزارش آقای جمیلی، در سخنان رهبر شوروی، از متخصصین یا کارشناسان خارجی در افغانستان ذکری به عمل نیامده است، و صرف از حضور افراد پیسکور در افغانستان نامبرده شده است. اما در پاسخ داودخان به بریژنف، از اعزام متخصصین خارجی نام گرفته میشود. تذکر داودخان از متخصصین خارجی در افغانستان، بیانگر این نکته است که باید در سخنان بریژنف لفظ متخصصین خارجی بکار رفته باشد، زیرا کلمه پیسکور به معنای متخصصین معدن شناسی در افغانستان بکار نمی رفت، بلکه حضور افراد پیسکور عموماً در ساحه تعلیم و تدریس زبان انگلیسی در مکاتب و لیسه های وزارت معارف و ندرتاً وزارت تحصیلات عالی مطرح بود، آنهم در عهد سلطنت ظاهرشاهی، نه در عهد جمهوریت داودخان تا رهبر شوروی از وجود و حضور آنها به عنوان متخصصین مطالعات معادن زیر زمینی یاد میکرد. بنابراین آقای جمیلی تذکر مرحوم داودخان را از حضور متخصصین خارجی برای کمک در امور جیولوجی و معدن شناسی چگونه توجیه و تفسیر میکنند؟

از سوی دیگر در گزارش آقای جمیلی، جملات اعتراض آمیز داودخان به بریژنف آنطور که در گزارش عبدالصمد غوث آمده است، دیده نمیشود. غوث از قول داودخان خطاب به بریژنف مینویسد:

" آنچه حالا بوسیله رهبر اتحاد شوروی گفته شد هرگز مورد قبول افغانها قرار نخواهد گرفت. از نظر افغانها این اظهارات دخالت صریح در امور داخلی افغانستان است." و باز از قول داودخان می افزاید که گفت: " ما هرگز به

د پانو شمیره: له ۵ تر ۷

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابلو. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ

شما اجازه نخواهیم داد که بما دیکته کنید که چگونه مملکت خود را اداره کنیم و چه کسی را در افغانستان استخدام نمایم. اینکه چگونه و در کجا کارشناسان خارجی را استخدام کنیم انحصاراً و کاملاً حق دولت افغانستان خواهد بود." نسبت دادن این دو جمله تند و اعتراض آمیز به داودخان رئیس جمهور افغانستان، با توجه به گزارش آقای جمیلی، یک تهمت و یک افتزای بزرگ به درایت سیاسی و دور اندیشی شهید داودخان به حساب می‌رود و همین دو جمله - میتواند به اندازه پرتاب دو بمب چند هزار کیلویی بر کاخ کرملین از سوی رئیس جمهور افغانستان خطرناک تلقی و تعبیر شود. متأسفانه منشاء و منبع تمام برداشت های نادرست از سخنان داودخان به آدرس بریژنف همین دو جمله ثبت شده در گزارش عبدالصمد غوث معین وزارت امور خارجه است که دست آویز سوالات و برداشت های تحقیرآمیز نسبت به آن شهید شده است و در میان نسل های بعدی تأثیری سخت مخرب دارد.

علاوتاً صمدغوث میگوید که، "داود خان پس از گفتن این جملات بطور ناگهانی از جا برخاست، افغانها همه از جا برخاستند. داود خان (به علامت خداحافظی) بطرف روسها سر تکان داد و بطرف دروازه خروجی اطاق بزرگ کنفرانس راهی شد." و از اینکه الکسی کاسیگین صدراعظم شوروی بلافاصله از داودخان سوالی را مطرح میکند و داودخان هم به او پاسخ دقیق و همه جانبه میدهد، اشاره ای نمیکند، در حالی که آقای جمیلی به این نکته اشاره و تأکید دارد که رئیس جمهور بعد از پاسخ به سوال صدراعظم اتحاد شوروی، از جا بلند شده با برژنف و پودگورنی و کاسیگین و گرومیکو دست داده خدا حافظی میکند و با دیگران باعلامت سر خداحافظی میگوید. و در این میان هیچگونه حرکت نامناسبی از داودخان سر نزده است تا وحید عبدالله وسیله اصلاح آن حرکت شود. به این جملات آقای جمیلی توجه کنید: « مرحوم محمد داوود خان نه کدام حرکت بی حرمتانه از خود بروز دادند و نه از جای خود و حتی از کرسی خود حرکت کردند و نه سخن را به آن رسانیدند که به مرحوم سید وحیدالله معاون وزارت امور خارجه فرصت داده شود تا او در تشریفات دیپلماتی دست و پاچه گردد و نه هم هیأت شوروی وضعیتی کردند که باعث بروز مشکلات و نارسایی در مجلس شود؛ این مسایل یک انحراف محض ذهنیت ها و تاریک جلوه دادن تاریخ روشن زعمای افغانستان بوده است و بس.»

به نظر من گزارش آقای جمیلی من حیث یک دیپلمات آگاه و دراک که در آن سفر بحیث عضو هیات افغانی و مترجم زبان روسی با شهید داودخان همراه بوده است بهترین سند و قوی ترین گواهی است که برخلاف آنچه آقای صمدغوث از زبان شهید داودخان ضبط کرده است، شهادت میدهد. این شهادت در زمانی صورت میگیرد که سردار شهید سالها قبل رخ در نقاب خاک پوشیده و از وی هیچ کس و کویی باقی نمانده تا تصور شود که نویسنده بخاطر پاداش از کسی این حقایق را افشا میکند. من به نوشته ها و مقالات و مصاحبات پرارزش دیپلمات آگاه، وطن پرست، حقیقتگو، حق شناس و با وجدان، جناب عبدالجلیل جمیلی که اکنون درس بالاتر از ۸۰ سالگی قرار دارد و ضرورت به هیچ نوع تملق و گزافه گوئی ندارد باور و ایمان کامل دارم و از دیگر هموطنان پاک طینت و صاف نیت خود میخواهم بدان باور داشته باشند.

آقای جمیلی سابق مامور وزارت امور خارجه افغانستان و عضو هیئت افغانی در سفر داودخان، یکی از هواداران دلیر و قدر شناس و حقیقت گوی افغان است که بدون بیم یا امید از کسی ایماناً گواهی میدهد که آنچه عبدالصمد غوث از زبان رئیس جمهور فقید در کتاب خود (سقوط افغانستان) ثبت و ضبط کرده است، خلاف حقیقت است و آن سخنانی نیست که رئیس جمهور افغانستان خطاب به رهبر اتحاد شوروی بر زبان آورده است. آقای جمیلی این موضوع را تا کنون چندین مرتبه از طریق نوشته ها و مصاحبه های خود با رسانه های جمعی توضیح داده است، معذراً با دریغ و درد که آنچه را صمدغوث در کتابش ثبت کرده و بخورد خوانندگان کتاب خود داده است، ولو خلاف واقعیت و حقیقت هم باشد، مگر توانسته ذهنیت و افکار بسیاری از خوانندگان را بر ضد موضعگیری برحق رئیس جمهور داودخان منحرف کند. در اینجا است که آن مقوله معروف مصداق پیدا میکند که میگویند:

خشت اول گرنهد معمار کج تا ثریا می‌رود دیوار کج

د پانو شمیره: له ۶ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

چگونه میتوان این دیوارکج را راست نمود، جزآنکه آنرا از بیخ و بنیان ویران و دیوار را از سر تهداب گذاری کرد؟ آیا چنین کاری بدون همیاری و همدلی صادقانه هواداران آن شهید وطن پرست ممکن است؟ فکر نمی کنم.

پس هواداران پاک ضمیر آن شهید راستین ملت افغانستان از قبیل: آقای جمیلی، آقای کریم عطائی؛ آقای تواب آصفی، آقای داکتر عبدالله کاظم، آقای فروغ و آقای عبدالله نوابی و آقای مسکین یار گرداننده شبکه جهانی تلویزیون آریانا افغانستان و دیگر ذوات ارادتمند به شخصیت شهید، می باید دست همت به کمر زنند و در پی اصلاح این غلط فہمی تاریخی و برداشت نادرست بر مبنای شہادت و گفتار و نوشتار آقای جمیلی برآیند و این تہمت ناحق را از دامن آن شہید قہرمان و شخصیت ملی و عاشق افغانستان، با نوشتن مقالات تحلیلی و تدویر میزگردهای توضیحی مربوط به آن رویداد کہ در کتاب "سقوط افغانستان" بشکل نادرست و مغرضانه بازتاب یافته است، پاک نمایند.

درتائید از سخنان آقای جمیلی کہ رئیس جمهور داودخان را در آن سفر رسمی ہمراہی کردہ و در مورد حفظ وقار و متانت افغانی در برابر سخنان رہبر متکبر و فرتوت شوروی و نیز درک دقیق داودخان از اوضاع سیاسی افغانستان و منطقہ وجہان، در این مقالہ بدان اذعان کردہ اند، میخوام از قول یک دیپلمات نامور دیگر افغان مرحوم عبدالرحمن پژواک جملاتی را نقل نمایم کہ در مقالہ خانم داکتر پروین پژواک درج گردیدہ است.

بر مبنای مقالہ مذکور، مرحوم پژواک در سفریکہ با داودخان بہ پاکستان داشتہ، و در ملاقات با جنرال ایوب خان رہبر نظامی پاکستان کہ بشکل احساساتی صحبت میکرده و وی سخنان وی را با نرمی ترجمہ میکرده است تا احساسات افغانی سردار جریحہ دار نشود، تحمل داودخان را در برابر حریف پاکستانی اش بہ حیث یک زعیم ملی صبور می ستاید و میگوید:

«در شناخت شخصیت وی(سردار) کشفی نو دست داد. نظریہ اکثریت مردم را کہ من مایل بودم برآن صحت قایل شوم، غلط یافتم کہ میگفتند: «سردار مردی احساساتی و عصبی است» اما معلوم شد کہ مردی بی سنجش نبود و اگر اظهار عصبیت میکرده، آن رانیز سنجیدہ بہ کار می بست و احساسات او(اقلاً با خارجیان) در مذاکرات مهم در اختیار و زیرکنترول او بود.» پژواک ادامہ میدہد: «انصافاً شخصی ملی و وطنخواہ بود و بعد از وزیراکبرخان نمیتوان نظیر و مثال او را در تاریخ افغانها سراغ کرد.» (پورتال افغان جرمن، ۱۷ نومبر ۲۰۱۲)

کسانی کہ در دورہ حیات و اقتدار داؤدخان زندگی کردہ و با او ہمکار بودہ اند، بہتر میتوانند در مورد شخصیت و کرکتر و متانت داودخان در مواقع حساس سیاسی نظر بدهند، چنانکہ آقایان انجنیر کریم عطائی و عبدالجلیل جمیلی از ہمکاران نزدیک داؤدخان درمواقع مختلف از کارکرد های وطن پرستانہ داودخان در ہر دو دورہ زمامداری شان، برای انکشاف و ترقی و تعالی افغانستان، خالصانہ و صادقانہ ابراز نظر کردہ اند کہ بسیار آموزندہ است.

پایان

۲۰۱۳/۰۸/۱۵

د پانو شمیرہ: له ۷ تر ۷

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ